

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою**

МАТЕРІАЛИ

**VI Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
«ОБЛІК, АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ
У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»**

*присвяченої 100-річчю заснування Дніпровського державного
аграрно-економічного університету*

12-13 травня 2022 року

м. Дніпро

УДК 657.6.221

Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств (присвячена 100-річчю заснування Дніпровського державного аграрно-економічного університету): тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 12-13 травня 2022 р. – Дніпро : факультет обліку і фінансів, 2022. – 203 с.

Збірник містить матеріали за такими тематичними напрямками: «Бухгалтерський облік як інформаційне джерело контролю, аналізу та управління». «Сучасний стан та перспективи розвитку системи оподаткування підприємств». «Перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні». «Проблеми викладання обліково-аналітичних, фінансових та контрольних дисциплін у вищій школі». «Інноваційні технології підготовки та перепідготовки фахівців з обліку і оподаткування». «Управління фінансово-економічною безпекою підприємств».

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори. Редакція не завжди поділяє думку та погляди автора. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

Оригінал-макет підготовлений кафедрою обліку, оподаткування та фінансово-економічною безпекою на факультеті обліку і фінансів Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Комп'ютерне верстання: Губарик О. М.

Зареєстровано в УкрІНТЕІ. Посвідчення № 877 від 28 жовтня 2021 року.

© Факультет обліку і фінансів
Дніпровського державного аграрно-
економічного університету, 2022

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

С.В. Тютюнник, к.е.н., доцент,

Ю.М. Тютюнник, к.е.н., доцент

Полтавський державний аграрний університет

Однією із форм економічних відносин України з іншими державами є зовнішньоекономічна діяльність, яка побудована на взаємовідносинах між українськими та іноземними суб'єктами господарської діяльності. Одним із видів зовнішньоекономічної діяльності є експорт. У відповідності до ст.1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» експорт (експорт товарів) – продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів [3]. Експортна операція – це комерційна діяльність, яка пов'язана з продажем та вивезенням за кордон товарів, робіт, послуг для передачі їх у власність іноземному контрагенту. В умовах зовнішньоекономічної діяльності здійснюються такі види експортних операцій: експорт товару за наявні грошові кошти; експорт товару в межах державного або комерційного кредиту, або за рахунок відстрочки платежу; експорт товару на умовах консигнаційної угоди; експорт товару на умовах бартерної угоди; експорт товару в рахунок надання допомоги. Можливий також експорт робіт (наприклад, будівництво об'єктів за кордоном) та експорт послуг (технічні послуги, навчання фахівців і т.п.). Експорт товарів (робіт, послуг) здійснюється при виконанні певних вимог: здійснення експортних операцій повинно бути передбачене статутними документами; повинен бути укладений контракт на експорт товарів (робіт, послуг); при визначенні предмету експортного контракту повинні бути враховані такі обмеження, як квотування та ліцензування експорту, визначені законодавством України.

При укладенні експортних угод потрібно враховувати, що деякі види експорту в Україні заборонені (ст. 17 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»), зокрема: експорт з території України предметів, які становлять національне, історичне, археологічне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України; експорт природних ресурсів, які вичерпуються, якщо обмеження також застосовуються до внутрішнього споживання або виробництва; експорт товарів, які здійснюються з порушенням прав інтелектуальної власності; експорт з території України товарів у межах виконання рішень Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй про застосування обмежень або ембарго на поставки товарів у відповідну державу [3]. Для попередження гуманітарної кризи в Україні, стабільності ринку та задоволення потреб населення у критичних продовольчих товарах урядом встановлені правила експорту сільськогосподарських товарів. Зокрема заборонено експортувати: овес; просо; гречку; цукор; сіль; жито; велику рогату худобу, живе м'ясо та субпродукти з великої рогатої худоби,

морожені розсолні та ін. Можна експортувати за умови декларативного ліцензування: пшеницю і суміш пшениці та жита (меслин); кукурудзу; м'ясо курей свійських; яйця кур свійських; олію соняшникову. Кабінет Міністрів вводить заборону на експорт добрив з України у зв'язку з воєнним станом для збереження рівноваги на внутрішньому ринку значущих мінеральних добрив. Запроваджується нульова квота для їх експорту, тобто заборона на вивіз добрив із України (азотних, фосфорних, калійних та складних добрив). Це добрива мінеральні або хімічні, азотні (код УКТ ЗЕД 3102); добрива мінеральні або хімічні, фосфорні (код УКТ ЗЕД 3103); добрива мінеральні або хімічні, калійні (код УКТ ЗЕД 3104); добрива мінеральні або хімічні із вмістом двох чи трьох поживних елементів: азоту, фосфору та калію; інші добрива; товари цієї групи у таблетках, упаковках масою бруто не більш як 10 кг (код УКТ ЗЕД 3105).

Експорт товару оформляється контрактом, 1 екземпляр якого зберігається у головного бухгалтера, що контролює стан розрахунків. Розрахунки за договором поставки здійснюються валютними операціями. У контракті обов'язково вказується порядок розрахунків за наявні грошові кошти чи в кредит, тобто з розстрочкою платежу. Відповідно до пункту 21 розділу II Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті, затвердженого постановою Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 5, граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів становлять 365 календарних днів. В умовах воєнного стану Національний банк України постановою від 4 квітня 2022 року № 68, яка набрала чинності з 4 квітня 2022 року, для запобігання виведенню капіталу за кордон і недопущення виникнення макроекономічних дисбалансів тимчасово скоротив граничні строки розрахунків за експортно-імпортними операціями з 365 до 90 календарних днів [2]. Нові вимоги застосовуються до операцій резидентів з експорту та імпорту товарів, здійснених із 5 квітня 2022 року.

Одержані (нараховані) в іноземній валюті доходи в зв'язку з продажем товарів у плинні звітного періоду, перераховуються в гривні за офіційним курсом НБУ, що діє на дату одержання таких доходів, і не підлягають перерахуванню в плинні такого звітного періоду. Балансова вартість одержаної іноземної валюти з експорту визначається відповідно до обмінного курсу НБУ, на дату її здійснення. У випадку, якщо за договором не надійшла оплата чи не був відвантажений товар, виникає дебіторська чи кредиторська заборгованість, що в свою чергу повинна бути перерахована при її погашенні, а якщо до моменту погашення наступив кінець звітного періоду, то перерахування здійснюється за курсом на останній день періоду. Оскільки курс іноземної валюти піддається коливанню, підприємство змушене робити перерахунки заборгованості з відображенням курсових різниць в обліку.

Розрізняють прямий та непрямий експорт. Прямий експорт передбачає реалізацію товарів чи послуг безпосередньо їх покупцю – іноземному суб'єкту господарювання; непрямий експорт – передбачає реалізацію товарів через торговельних посередників. При виборі методу експортування товару (прямого

або через посередників) необхідно враховувати: кількість потенційних замовників; частоту продаж; тип продукту, що продається; обсяг замовлень. Використання іноземної валюти у розрахунках прямого експорту визначає особливості цих операцій, які обумовлюють методику бухгалтерського обліку і оподаткування, а саме: погашення заборгованості покупцем відбувається у іноземній валюті; доходи визнаються у іноземній валюті; умови поставки визначаються INCOTERMS; частина витрат на збут може бути понесена в іноземній валюті. При здійсненні бухгалтерського обліку потрібно керуватися НП(С)БО 15 «Дохід», НП(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 21 «Вплив зміни валютних курсів». При непрямому експорті виручка від торговельного посередника може надходити не тільки в іноземній, а і в національній валюті України, якщо торговельний посередник є суб'єктом господарювання України.

Залежно від строків оплати товарів розрізняють експорт на умовах передоплати та експорт на умовах відстрочки оплати. Якщо першою подією є реалізація товарно-матеріальних цінностей, то відбувається збільшення активу у вигляді монетарної дебіторської заборгованості іноземного партнера і виникнення доходу в розмірі очікуваної оплати. Сума доходу може бути достовірно визначена згідно з оговореною у договорі ціною реалізації продукції. У даному випадку за НП(С)БО 21 сума доходу буде визнаватись за курсом валюти на дату фактичної реалізації, тобто на дату, коли виконуються всі умови визнання доходу за НП(С)БО 15. Якщо першою подією є отримання авансу від покупця, що за НП(С)БО 15 не визнається доходом, виникає немонетарна кредиторська заборгованість перед покупцем щодо відвантаження йому товару (виконання робіт, послуг). Сума доходу буде визнана у момент фактичної реалізації. При цьому за НП(С)БО 21 сума доходу від реалізації буде визначатись за курсом на дату отриманої передоплати. У податковому обліку згідно з ПКУ доходи виникають за першою подією: у момент надходження грошей від покупця у сумі отриманих грошових коштів за мінусом податку на додану вартість (ПДВ), або у момент відвантаження товару (виконання робіт, послуг).

Основними завданнями обліку експортних операцій є: формування достовірної інформації про реалізацію експортованих товарів; своєчасне виявлення і правильне визначення експортних операцій; формування достовірної інформації про стан розрахунків з іноземними покупцями і посередниками; формування достовірної інформації про курсові різниці.

У бухгалтерському обліку при визнанні доходів слід керуватися п. 5 НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», згідно з яким операції в іноземній валюті під час первинного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції – дату визнання доходів [1]. Після переходу права власності від продавця до покупця в бухгалтерському обліку дохід від реалізації відображається за дебетом рахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» і кредитом рахунку 70 «Доходи від реалізації». Витрати по

експортних операціях списуються у звичайному порядку – по дебету рахунку 90 «Собівартість реалізації» і кредиту рахунку 28 «Товари» або рахунку 26 «Готова продукція» (табл. 1).

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення щодо відображення експортних операцій

Зміст операції	Дебет рахунку	Кредит рахунку
Визнано дохід від продажу товару на експорт	362	702
Списано собівартість реалізованих товарів	902	281
Нараховано під час митного оформлення вивізних мит	93	377
Сплачено мито	377	311
На розподільчий рахунок надійшла виручка в іноземній валюті	316	362
На розподільчий рахунок надійшов аванс в іноземній валюті	316	681
Перераховано іноземну валюту на поточний рахунок в іноземній валюті	312	316
Проведено залік за одержаним авансом	681	362
Відображено курсову різницю:		
- позитивну (дохід)	362	714
- негативну (втрати)	945	362
Курсову різницю включено до складу фінансового результату:		
- позитивну (дохід)	714	791
- негативну (втрати)	791	945
Віднесено на фінансовий результат:		
- дохід від продажу товару на експорт	702	791
- собівартість реалізованих товарів	791	902

Базою оподаткування податком на додану вартість при експорті товарів (робіт, послуг) є договірна ціна. Але при цьому згідно до ст.195 Податкового кодексу України операції з вивозу товарів за межі митної території України є об'єктом обкладення податком на додану вартість за ставкою 0%. Нульова ставка податку на додану вартість застосовується тільки при умовах фактичного вивозу товарів за межі митної території України. Товари вважаються вивезеними за межі митної території України у випадку, якщо їх вивіз засвідчений належним чином оформленою митною декларацією.

Під час експорту товарів з підприємств – експортерів стягуються мито. Платником мита є особа, яка вивозить товари з митної території України у порядку та на умовах, встановлених Податковим кодексом України.

Таким чином, експортна діяльність є важливим об'єктом у системі управління зовнішньоекономічною діяльністю та потребує врахування визначених особливостей при відображенні в обліку проведених експортних операцій.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджено Наказом Міністерством фінансів України

від 10.08.2000 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення 7.05.2022 р.).

2. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 р. №18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (дата звернення 7.05.2022 р.).

3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. №959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення 7.05.2022 р.).

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЗА МСФЗ: ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ

Чабаненко Є.Г., здобувач, гр. ОП-1-19

Дубина О.Л., старший викладач

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кожне підприємство є унікальним суб'єктом господарювання, який має орієнтацію на власний продукт чи послугу. Результати діяльності господарства повинні бути відображені у системі бухгалтерського обліку та звітності, яка будується відповідно до галузевих та техніко-організаційних особливостей господарської діяльності окремого підприємства. Суб'єкти господарювання мають можливість готувати звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі МСФЗ) і формувати власну систему подання інформації користувачам з урахуванням низки дозволених обліково-звітних альтернатив. Це залежить від специфіки діяльності, потреб ключових користувачів й інших важливих факторів. Вагомим аспектом є формування облікової політики згідно з вимогами міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, які в багатьох аспектах відмінні від вимог П(С)БО.

Облікова політика є сукупністю методів та інструментів, завдяки яким формується і організовується ведення бухгалтерського обліку. Достовірність подання фінансової звітності залежить від оптимальності та адекватності складеної облікової політики. При підготовці фінансової звітності із застосуванням стандартів МСФЗ суб'єктам господарювання необхідно ураховувати вплив пандемії на результати господарської діяльності, врахувати особливості управління або звітування про ризики, які виникли в умовах пандемії та які, без сумнів, також необхідно врахувати при внесенні змін в облікову політику суб'єктів господарювання [1].

Формування та застосування облікових політик та процедур, які частково адаптовані до складності та специфіки конкретного суб'єкта господарювання, а також до вимог МСБО безумовно створює «надійний імідж» фінансового стану, активів та зобов'язань.

Згідно з МСБО, облікова політика являє собою досить важливий етап

<i>Приходько Є.І., Тупас Р.А.</i>	
Інформаційні системи в бухгалтерському обліку.....	41
<i>Рибінська К. М.</i>	
Економічна сутність криптовалюти, як методологічна передумова відображення її в бухгалтерському обліку.....	44
<i>Саванчук Т.М.</i>	
Сутність та організація управлінського обліку в системі прийнятті управлінських рішень.....	47
<i>Скороход Є.О.</i>	
Розвиток аудиту в Україні та його перспективи в банківській сфері.....	49
<i>Смехнова І. Ю., Березовська Л. О.</i>	
Оподаткування кешбеку у грошових операціях: ідентифікація податкового агента.....	52
<i>Смирнова К.А.</i>	
Концептуальна основа фінансової звітності в системі міжнародних стандартів.....	54
<i>Ткаченко О.С.</i>	
Облік, платники, об'єкт і база оподаткування та ставки туристичного збору.....	56
<i>Тютюнник С.В., Тютюнник Ю.М.</i>	
Особливості обліку експортних операцій.....	59
<i>Чабаненко Є.Г., Дубина О.Л.</i>	
Облікова політика за МСФЗ: особливості складання.....	63
<i>Чернецька О.В.</i>	
Організаційні аспекти обліку і оподаткування в ресторанному бізнесі.....	65
<i>Шендрик К.А., Літвинчук О.А.</i>	
Бухгалтерська інформація для здійснення бізнес-аналітичних процедур.....	67
<i>Юрченко С.В.</i>	
Особливості обліку і оподаткування підприємницької діяльності.....	70

Секція 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

<i>Атамас О.П., Атамас І.О.</i>	
Податкові зміни при наданні благодійної допомоги під час дії військового стану в Україні.....	74